परिशिष्ट

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

शोध निबंध : श्री. शाहू छत्रपती मिल्स, कोल्हापूर येथील कामगारांच्या आर्थिक व सामाजिक समस्यांचा अभ्यास :

मार्गदर्शक : डॉ. लीला पाटील
कर्मवीर हिरे महाविद्यालय,
गारगोटी.

अभ्यासक : बाखोले टि.एल.
कन्या महाविद्यालय,
इचलकरंजी.

: मुलाखत पत्रिका :

१) मुलाखतदाराची वैयक्तिक माहिती :-

१. मुलाखतदाराचे पूर्ण नांव :- ------------------------------
----

२. गांव ------------तालुका --------------जिल्हा -------------

३. वय ---------------वर्षे लिंग -------------(पुरुष-स्त्रि)

४. धर्म --------------जात ---------------पोट जात -------------

५. शिक्षण ---------------(अशिक्षित-प्राथमिक-माध्यमि-महाविद्यालयीन)

६. मातृभाषा --------------(मराठी-कन्नड-उर्दू-हिंदी)

७. अविवाहित-विवाहित-घटस्फोटीत-विधुर :------------------------

८. मुख्य व्यवसाय -----------------पर्यायी व्यवसाय ---------------

९. काम करता त्या विभागाचे नांव:--------------------------------

१०. हुद्दा ----------------रोजगारीचे स्वरुप ------------(हंगामी-कायम)

११. कुशल - अकुशल : ---------------

२) अ) कामगार भरती विषयी :

१. तुम्ही मिलमध्ये कोणत्या साली नोकरीस लागला ? साल ---------

२. तुम्हाला मिलमध्ये कोणत्या मार्गाने नोकरी मिळाली ?

अ) जाहिरात ब) उद्योग विनिमय केंद्र, क) सुपरवायझार-जॉबर यांच्यामुळे
ड) मिलमधील मित्र-मंडळी-नातेवाईक यांच्यामुळे इ) मालकांस तुम्ही केलेल्या विनंती वरुन.

...२

३. तुम्ही उद्योग विनिमय केंद्रात नांव नोंदले आहे काय ? होय २) नाही.

३) सामाजिक संबंध आणि सुविधा :

१. तुमच्याबरोबर काम करणाऱ्या कामगारांशी तुमचे संबंध कसे आहेत ?
अ) मित्रत्वाचे व सहकाराचे ब) फक्त कामापुरते

२) तुम्ही इतर कामगारांना मिलच्या कामानंतर अडीअडचणीच्या वेळी मदत करता काय ?
होय नाही

३. तुम्हाला इतर कामगार मदत करतात काय ? अ) होय ब) नाही

४. तुमचे व्यवस्थापकाशी व लेबर ऑफिसरशी संबंध कसे आहेत ?
१) मित्रत्वाचे २) कामापुरते

५. तुमची काम करण्याची जागा प्रकाश, धुळ, उष्णता या संदर्भात सोयीची आहे काय ? होय - नाही

६. तुमच्या आठ तासाच्या पाळीत जेवणाची सुट्टी किती ? ----------

७. तुमच्या मिलला फॅक्टरी ॲक्ट लागू केला जातो का ?
अ) होय ब) नाही

८. असल्यास त्यानुसार तुम्हला कोणत्या सुविधा उपलब्ध करून दिल्या जातात ?

----

९. तुम्हाला कामगार विमा योजना (१९४४) लागू आहे काय ?
अ) होय ब) नाही.

१०. तुम्हाला भविष्य निर्वाह निधी कायदा (१९४४) लागू आहे काय ?
होय - नाही असल्यास तुमचा हिस्सा रुपये -----------
मालकाचा हिस्सा रु.----------

११. उपदान (ग्रॅच्युइटी) कायदा १९७२ तुम्हला गालू झालेला आहे काय ?
१) होय २) नाही

१२. बोनस कायदा १९६५

१) तुम्हला मिलमध्ये बोनस दिला जातो का ? अ) होय ब) नाही
जर दिला जात असेल तर मागील दोन वर्षांत किती टक्के बोनस मिळाला ?
रुपये -------

...३

१. बोनससाठी संप टाळेबंदी झाली होती काय ?   अ) होय   ब) नाही.

४) कामगार संघटना :

१. तुमच्या मिलमध्ये कामगारांची संघटना आहेत काय ?   अ) होय   ब) नाही
असल्यास कामगार संघटनेचे तुम्ही सभासद आहात काय? अ) होय   ब) नाही

२. तुमच्या कामगार संघटनेचे नांव ------------------------------------
वार्षिक वर्गणी रुपये --------------

३. तुम्ही संघटनेच्या सभेस हजर रहाता काय ?
अ) नाही   ब) कांही   क) सर्व सभांना

४. संघटनेच्या कार्यात भाग न घेण्याचे कारण --------------------------
----

५. संघटनेबद्दल तुमची काय तक्रार आहे काय ?   अ) होय   ब) नाही

६. कामगाराची आर्थिक व सामाजिक स्थिती सुधारण्यासाठी संघटनेने कोणता मार्ग अनुसरला पाहिजे असे तुम्हास वाटते ?

अ) संघर्ष ब) लढाऊन   क) निश्चित दृष्टीकोन ठेवून. ड) मालकाशी वाटाघाटी करुन

५) कामगार बांधीलकी :

१. तुम्ही सध्या तुमच्या कामाबद्दल कितपत समाधानी आहात ?
अ) पूर्ण समाधानी ब) अंशत: समाधानी क) असमाधानी.

२. तुम्हाला कुशल आणि समाधानकारक कार्याबद्दल एखादे बक्षीस दिले जाते का ?
होय   नाही.

३. तुमच्या मिलमध्ये कोणत्या बाबीवर बढती मिळते ?
अ) सेवा जेष्ठता ब) शिक्षण क) उत्कृष्ठ कार्यक्षमता ड)जातीय प्रभाव

६) कामगार सोयी व आरोग्य :

१. तुम्ही कोणत्या प्रकारच्या घरात रहाता ? अ)स्वत:च्या ब) भाड्याच्या
२. मिलने तुमच्यासाठी निवासाची सोय केली आहे काय ? १) होय   २) नाही
३) असल्यास घरातील खोल्यांची संख्या --------
३. मिलने तुमच्यासाठी सरकारी ग्राहक भांडाराची सोय केली आहे काय ?
होय   नाही.
४. तसेच प्रशिक्षणाच्या कांही सुविधा उपलब्ध केल्या आहेत काय ?
होय - नाही

६. तुमच्या व्यवसायातील प्रदुषणामुळे एखादा कायमचा तात्पुरत्या स्वरूपाचा आजार झाला आहे - नाही.

७. तुम्हाला मिलने कांही आरोग्याच्या सोयी उपलब्ध करून दिल्या आहेत काय ? होय नाही

८) आपणास एखादे व्यसन आहे काय ? १) बीडी - सिगारेट २)पान-तंबाखू ३) दारू ४) जुगार.

९) व्यसनावर तुमचा मासिक खर्च रुपये --------

७) वेतन व अन्य लाभ :

१. तुम्हाला मिलमध्ये वेतन कसे दिले जाते ? अ) दररोज ब) आठवडा क) महिना
२. तुम्हाला जादा काम दिले जाते का ? होय - नाही
जर दिले जात असेल तर त्याचा योग्य मोबदला मिळतो का ? होय नाही
३. आपले मासिक वेतन रुपये --------
मिळणारा अलौन्स रुपये --------
एकूण रुपये --------

४. याशिवाय खुशाली बोनस मिळतो - मिळत नाही.
मिळत असल्यास किती ? रुपये -----

५. तुम्हाला वेतन पुरेसे आहे असे वाटते का ? होय - नाही
अपुरे वेतन वाटण्याची कारणे ---
----

६. वेतन किती असावे अशी तुमची अपेक्षा आहे --------------------------

८) कामगार कौटुंबीकमाहिती :

१. तुमच्या कुटुंबाचा प्रकार कोणता ? अ) संयुक्त ब) विभक्त
२. तुमच्या कुटुंबाची संख्या : १) पुरूष २) स्त्रिया -
३. मुले १८ वर्षाखालील ४) एकूण -
३. तुमच्या कुटुंबात नोकरीस असणाऱ्यांची संख्या -------
४. तुमच्या मालकीची मालमत्ता १) घर २) शेतजमिन
३) ओसाड जमिन ४) इतर
५. सदर मामत्तेची बाजारी किंमतीनुसार रक्कम रुपये --------
६. तुम्ही स्थालंतर केले काय ? होय - नाही
असल्याची कारणे -
१) जन्मगांवी जमीन नसणे २) नोकरी शोधण्यासाठी
३) कमी उत्पन्न असल्यामुळे ४) कुटुंबातील संघर्षामुळे
५) कुटुंबाच्या आकारामुळे

९) कर्ज विषयक माहिती

१. तुमच्या कामगारांची एखादी सहकारी पतसंस्था आहे काय ? होय नाही

२. असल्यास तुम्ही त्याचे सभासद आहात काय ? होय नाही
३. सदर पतसंस्थेकडून तुम्ही कर्ज घेता काय ? होय नाही
४. पत संस्थेशिवाय कर्जाचे इतर मार्ग :

मार्ग-संस्था	मिल निघण्यापूर्वी कर्जाचे प्रमाण (रु)	सध्याचे कर्ज प्रमाण (रु)	व्याजदर टक्के	कर्जाची परत फेड
१	२	३	४	५
१) मित्र-नातेवाईक				
२) सहकारी पतसंस्था				
३) सावकार				
४) व्यापारी बँका				
५) सहकारी बँका				
६) इतर				
एकूण				

१०) तुम्हाला कोणकोणत्या समस्यांना तोंड द्यावे लागते ? १) शैक्षणिक सुविधांचा अभाव
२) चांगल्या सहकार्याचा अभाव ३) निर्वाहवेतन समस्या
४) बढतीची संधी नाही ५) इतर समस्या

११) तुमच्या खालील बाबतीत कांही शिफारशी आणि सुचना आहेत काय ?

१) व्यवस्थापन २) कामगार कल्याण ३) वेतन

४) कामाची परिस्थिती ५) इतर

-०-०-०-०-०-०-

- शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर -

शोध निबंधाचे नांव : श्री शाहू छत्रपति मिल्स (कोल्हापूर) मधील कापड कामगारांच्या आर्थिक व सामाजिक समस्यांचा अभ्यास"

कामगार संघटना अध्यक्षासाठी
मुलाखत - पत्रिका

१) कामगार संघटना अध्यक्षाचे नांव --- . . . .

२) वय . . . . . शिक्षण . . . . . गांव . . . . .

३) तुमच्या कामगार संघाचे नांव . . . . . .

४) कोणत्या सालापासून संघटनेचे अध्यक्ष झालात ?

५) कामगार संघाचा अध्यक्ष होण्यापूर्वी तुमचा हुद्दा कोणता होता ? ....

६) कामगार संघाचा अध्यक्ष होण्यामागचा तुमचा हेतू कोणता ? ....

७) कामगार संघाच्या अध्यक्षाची निवड कशी केली जाते ? ......

८) अध्यक्षाची कामे कोणती ? .....

९) कामगार संघाचा सभासद होण्यास तुमच्या अटी किंवा नियम कोणते ? ....

१०) सध्या तुमच्या संघाच्या सभासदांची संख्या किती ? .....

११) मागील वर्षी ही सभासद संख्या किती होती ? ....

१२) तुमच्या अध्यक्ष पदाची मुदत किती वर्षे असते ? .....

१३) आतापर्यन्त मिलमध्ये संप किंवा टाळेबंदी घडून आली होती का ? ....

१४) असल्यास संप किंवा टाळेबंदी कशी उठविण्यात आली ? ....

१५) कामगार संघाने कामगारासाठी कांही आर्थिक व सामाजिक सुविधा उपलब्ध केल्या आहेत काय ? .....

१६) संघटनेने कामगारासाठी कांही आरोग्यविषयक सुविधा केल्या आहेत काय ? ...

१७) संघटनेने सभासद कामगारासाठी कांही प्रशिक्षणाच्या सुविधा केल्या आहेत का ? ....

१८) संपाच्या किंवा टाळेबंदीच्या काळात संघटना कामगारांना कांही आर्थिक साहाय्य करते का ? ......

१९) तुम्ही संघटनेची मिटिंग वगैरे घेता का ? घेत असल्यास त्याची कल्पना कामगारांना कशी देता ? ......

२०) सभासद कामगारांकडून वर्षाला किती वर्गणी घेता ? .....

२१) संघटनेचा मिलच्या व्यवस्थापनामध्ये सहभाग आहे का ? .....

२२) कामगारांच्या समस्या संघटना कशी सोडविते ......

२३) व्यवस्थापक मंडळ आणि संघटना यांचे संबंध कशा प्रकारचे आहेत ? .....

२४) एखाद्या कामगाराला अन्य कारणांने कामावरुन कमी केले तर अशा वेळी संघटनेची भूमिका कोणती ? .....